

Annales

Instituti

Archaeologici

X - 2014

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office adress

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršne urednice/Desk editors

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj

Tehničke urednice/Technical editors

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Hrvoje Kalafatić, Siniša Krznar, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc,
Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Michreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Sanjin Mihelić

Lektura/Language editor

Ivana Majer (hrvatski jezik/Croatian)
Sanjin Mihelić (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj
Ivana Ožanić Roguljić
Katarina Botić

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institut of archaeology, Zagreb 2014.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
 Mirela Hutinec
- Sotin – rezultati istraživanja 2013. godine
- 14** **Tomislav Hršak**
 Tino Leleković
 Marko Dizdar
- Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2013. godine
- 21** **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marko Dizdar
- Terenski pregled i arheološki nadzor na rekonstrukciji državne ceste D212, Kneževi Vinogradi – Zmajevac
- 25** **Marko Dizdar**
- Terenski pregled i nadzor na izgradnji dionice državne ceste D-2 – južna obilaznica Osijeka
- 29** **Ivana Ožanić Roguljić**
- Probno arheološko istraživanje lokaliteta Beli Manastir – Popova zemlja (AN 2)
- 34** **Tatjana Tkalčec**
- Probna arheološka istraživanja lokaliteta AN3 Beli Manastir – Sudaraž, sjever na trasi autoceste A5 Beli Manastir – Osijek – Svilaj 2013. godine
- 42** **Hrvoje Kalafatić**
- Probna arheološka istraživanja lokaliteta AN 4 Novi Bolman – Grablje kod Jagodnjaka u Baranji
- 45** **Marija Buzov**
- Probna istraživanja na trasi buduće autoceste A5 Beli Manastir – Osijek – Svilaj, dionica Beli Manastir – Osijek, arheološko nalazište AN 8 Beli Manastir – Atar, Napuštene njive
- 50** **Siniša Krznar**
- Probno arheološko istraživanje lokaliteta Novi Čeminac – Remanec poljana – Krčevine, na trasi spojne ceste istočno od čvora Čeminac – južni krak (AN 9)
- 55** **Tajana Sekelj Ivančan**
- Probni rovovi na arheološkom nalazištu Jagodnjak – Ciglana i Čemin – Ciganska pošta
- 63** **Zorko Marković**
 Katarina Botić
- Podgorač, Ražište – rezultati arheoloških istraživanja 2013. godine
- 69** **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2013.

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
 Mirela Hutinec
- Sotin – the results of research in 2013*
- 14** **Tomislav Hršak**
 Tino Leleković
 Marko Dizdar
- The results of the investigations at Batina-Sredno in 2013*
- 21** **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marko Dizdar
- Field survey and archaeological supervision of the reconstruction of State Road D212, Kneževi Vinogradi – Zmajevac*
- 25** **Marko Dizdar**
- Field survey and supervision of the construction of a section of D-2 State Road – the southern bypass of Osijek*
- 29** **Ivana Ožanić Roguljić**
- Trial archaeological excavations at the Beli Manastir – Popova zemlja site (AS 2)*
- 34** **Tatjana Tkalčec**
- Trial archaeological investigations at AS3 Beli Manastir-Sudaraž, north, on the route of the A5 Beli Manastir – Osijek – Svilaj motorway in 2013*
- 42** **Hrvoje Kalafatić**
- Trial archaeological investigations at the AS4 Novi Bolman-grablje site near Jagodnjak in Baranja*
- 45** **Marija Buzov**
- Trial investigations on the route of the future motorway A5 Beli Manastir – Osijek – Svilaj, the Beli Manastir – Osijek section, the archaeological site AS 8 Beli Manastir – Atar, Napuštene njive*
- 50** **Siniša Krznar**
- Trial archaeological investigation at Novi Čeminac-Remanec poljana-Krčevine, on the route of a connecting road east of south extension Čeminac (AS 9)*
- 55** **Tajana Sekelj Ivančan**
- Trial trenches at the archaeological sites Jagodnjak – Ciglana and Čemin – Ciganska pošta*
- 63** **Zorko Marković**
 Katarina Botić
- Podgorač, Ražište – results of the archaeological excavations in 2013*
- Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research in 2013*

- 73** **Tatjana Tkalčec**
Posljednja sezona sustavnih zaštitnih arheoloških istraživanja nalazišta Crkvari – crkva sv. Lovre 2013. godine
The last season of systematic rescue archaeological investigations at Crkvari – St. Lawrence church in 2013
- 82** **Marko Dizdar**
Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2013. godini
The results of the 2013 excavation at the La Tène culture cemetery in Zvonimirovo – Veliko polje
- 85** **Tatjana Tkalčec**
Iva Kostešić
Izrada digitalnog modela reljefa arheološkog nalazišta na primjeru Gradine kod Špišić Bukovice
The creation of a digital relief model of an archaeological site on the example of Gradina near Špišić Bukovica
- 95** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
Marko Dizdar
Dolina Glavičice – rezultati istraživanja 2013. godine
Dolina Glavičice – the results of the 2013 investigations
- 99** **Tajana Sekelj Ivančan**
Četvrta sezona arheoloških istraživanja nalazišta Virje – Volarski breg/Sušine
The fourth season of archaeological investigations at Virje – Volarski breg/Sušine
- 104** **Siniša Krznar**
Arheološko istraživanje nalazišta Torčec – Cirkvišće 2013. godine
Archaeological investigation at Torčec-Cirkvišće in 2013
- 110** **Snježana Karavanić**
Andreja Kudelić
Arheološka i geofizička istraživanja na lokalitetu Kalnik – Igrišće 2013. godine
Archaeological and geophysical investigations at the Kalnik-Igrišće site in 2013
- 116** **Tatjana Tkalčec**
Zaštitna arheološka istraživanja nalazišta Krapina – Vukšićev breg u 2013. godini
Rescue archaeological investigations at Krapina – Vukšićev breg in 2013
- 128** **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić
Tina Neuhauser
Hvar, otok Sveti Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2013.
Hvar, St. Clement island, Soline Bay, archaeological investigations in 2013
- 134** **Tatjana Tkalčec**
Nastavak konzervatorskih radova na burgu Vrbovcu u Klenovcu Humskom u 2013. godini
The continuation of conservation work at Vrbovec castle in Klenovec Humski in 2013
- 140** **Asja Tonc**
Ivan Radman-Livaja
Rezultati probnih iskopavanja na gradini Svete Trojice 2013. godine
The results of trial excavations at the Holy Trinity (sv. Trojica) hillfort in 2013
- 144** **Goranka Lipovac Vrklijan**
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra
Sustavna istraživanja lokaliteta Crikvenica – Ad turre: terenski rad i obrada nalaza u 2013. godini
Systematic investigations at Crikvenica – Ad turre: fieldwork and find processing in 2013

148 **Bartul Šiljeg**
Vladimir Kovačić
Nera Šegvić
Iva Kostešić

Arheološko-konzervatorska istraživanja lokaliteta Stancija Blek (Tar) u 2013. godini

148 **Bartul Šiljeg**
Vladimir Kovačić
Nera Šegvić
Iva Kostešić

Archaeological investigations and conservation work at the Stancija Blek site near Tar in 2013

154 **Katarina Botić**

Prikupljanje uzoraka drveta – peta sezona 2013. godine

154 **Katarina Botić**

Wood sampling – fifth season 2013

Terenski pregledi

159 **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Marko Dizdar

Terenski pregled područja između Sotina i Opatovca

159 **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Marko Dizdar

Field survey in the area between Sotin and Opatovac

164 **Zorko Marković**
Jasna Jurković
Danimirka Podunavac

Rezultati rekognosciranja arheoloških terena katastarske općine Donja Motičina 2012. godine

164 **Zorko Marković**
Jasna Jurković
Danimirka Podunavac

Results of the archaeological field survey of sites in Cadastral Municipality Donja Motičina in 2012

169 **Marko Dizdar**

Terenski pregled dionice državne ceste D-2 – sjeverna obilaznica Virovitice

169 **Marko Dizdar**

Field survey of a section of D-2 state road – the northern bypass of Virovitica

174 **Hrvoje Kalafatić**

Arheološki terenski pregled područja izgradnje pruge Križevci – Koprivnica – Botovo

174 **Hrvoje Kalafatić**

Archaeological field survey on the route of construction of the Križevci-Koprivnica-Botovo railway

182 **Daria Ložnjak Dizdar**
Tatjana Tkalčec

Terenski pregled predjela lijeve obale srednjeg toka rijeke Glogovnice (Tučenik, Buzadovec, Poljana Križevačka, Cubinec)

182 **Daria Ložnjak Dizdar**
Tatjana Tkalčec

Field survey of the left bank of the middle course of the Glogovnica river (Tučenik, Buzadovec, Poljana Križevačka, Cubinec)

192 **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Arheološki terenski pregled područja izgradnje Nove luke Sisak

192 **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Archaeological field survey in the area of construction of the New Port in Sisak

197 **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Terenski pregled na području novoga trajektnog pristaništa Stinica

197 **Marko Dizdar**
Asja Tonc

Field survey in the area of the new ferry port at Stinica

202 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra
Iva Kostešić
Nera Šegvić

Projekt Arheološka topografija otoka Raba: rezultati terenskog pregleda poluotoka Lopara u 2013. godini

202 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra
Iva Kostešić
Nera Šegvić

The “Archaeological Topography of the Island of Rab” Project: the results of the 2013 field survey of the Lopar Peninsula

Eksperimentalna arheologija

209 Andreja Kudelić

Testiranje horizontalne keramičarske peći i pečenje posuda u redukcijskoj atmosferi

209 Andreja Kudelić

The testing of a horizontal pottery kiln and firing pots in a reductive atmosphere

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

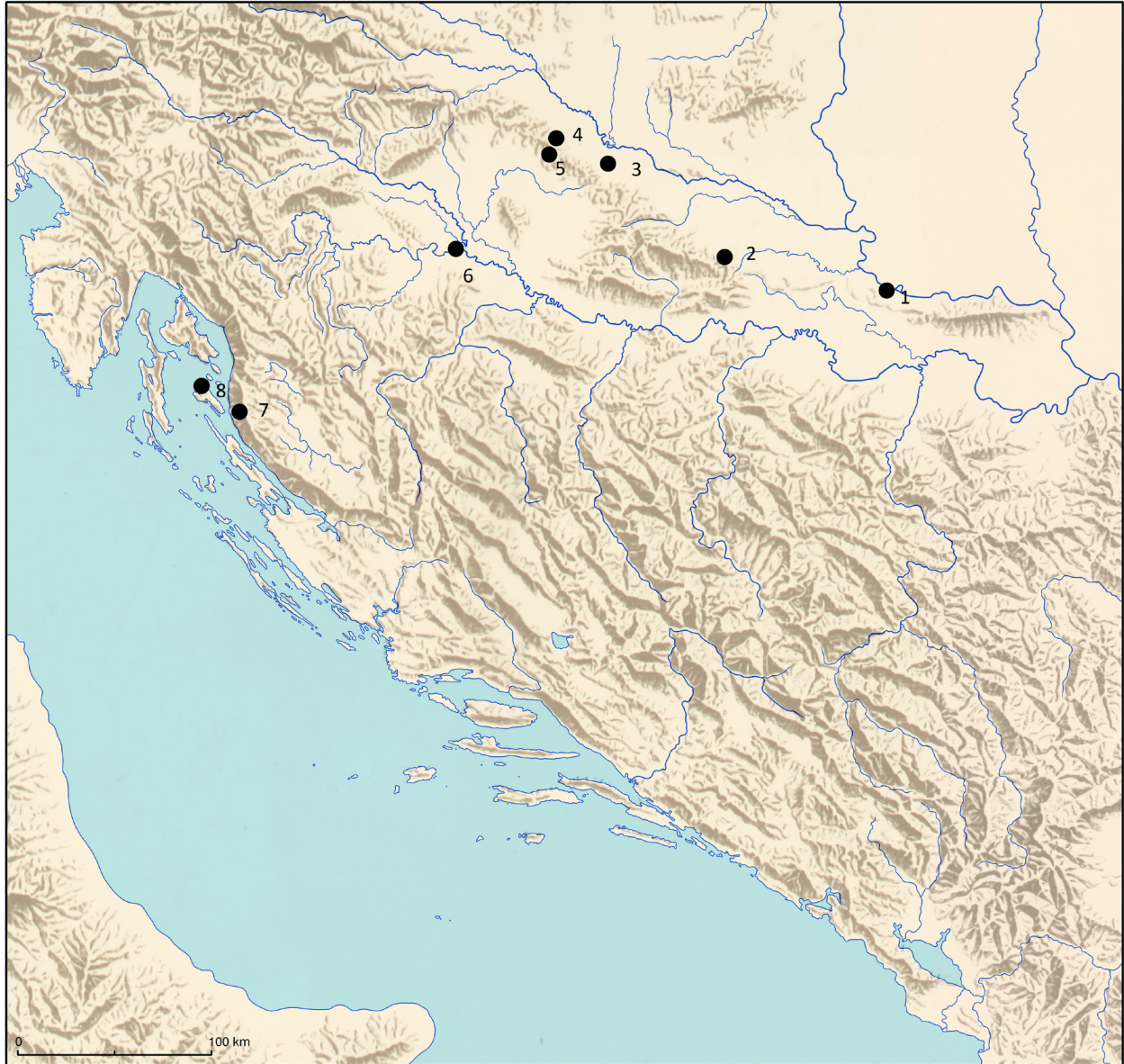
217-228

Additional scientific activity of the Institute

217-228

Terenski pregledi

Field Surveys

1. Sotin
2. Donja Motičina
3. sjeverna obilaznica Virovitice
4. Križevci – Koprivnica - Botovo
5. Tučenik, Buzadovec, Poljana Križevačka, Cubinec
6. Sisak
7. Stinica
8. Lopar

Terenski pregled područja između Sotina i Opatovca

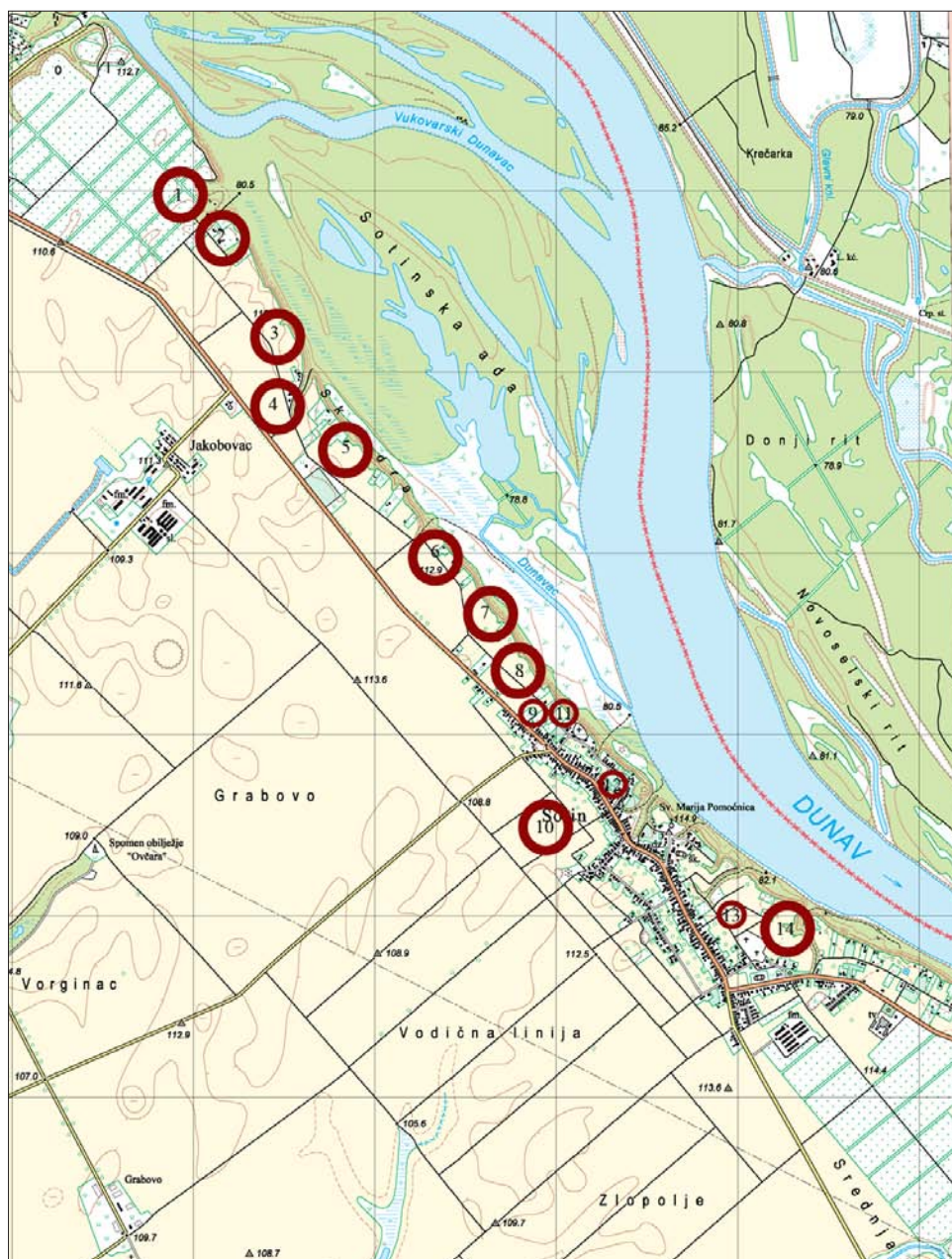
Field survey in the area between Sotin and Opatovac

Daria Ložnjak Dizdar
Mirela Hutinec
Marko Dizdar

Primljeno/Received: 04.04.2014.
Prihvaćeno/Accepted: 07.04.2014.

Tijekom listopada i studenoga proveden je terenski pregled šireg područja Sotina, na uskom prostoru između Dunava i današnje ceste Vukovar – Ilok. Tom prilikom zabilježena su 32 položaja s nalazima iz svih razdoblja. Terenski pregled poduzima se u svrhu izrade arheološke topografije vukovarsko-iločkog kraja.

Ključne riječi: Dunav, lesna zaravan, Sotin, Opatovac, prapovijest, antika, srednji vijek, terenski pregled
Key words: Danube, loess plateau, Sotin, Opatovac, Prehistory, Antiquity, Middle Ages, field survey

Sl. 1 Karta nalazišta zapadno od Sotina (vidi T. 1 na str 161)

Fig. 1 A map of sites west of Sotin (see the T. 1 at the page 161)

Tijekom listopada i studenoga proveden je terenski pregled područja zapadno i istočno od Sotina, na prostoru između Dunava i današnje ceste Vukovar – Ilok. Zabilježena su 32 nalazišta s površinskim nalazima, od kojih su neka već otprije zabilježena u literaturi (Majnarić-Pandžić 1973). Svrha terenskog pregleda provjera je poznatih nalazišta (Dizdar et al. 2009; Ložnjak Dizdar et al. 2010) kao i otkrivanje novih u svrhu izrade arheološke topografije vukovarsko-iločkog kraja. Pojedini dijelovi promatranog područja nisu mogli biti pregledani zbog poljoprivrednih kultura, pa se planira ponovna provedba terenskih pregleda kako bi se što potpunije dokumentiralo postojanje arheoloških nalazišta na širem području Sotina.

Arheološko iskopavanje u Sotinu kao i terenski pregled šireg područja Sotina provedeni su prema dozvoli Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Vukovaru (Kl.: UP/I-612-08/13-08/0119, Ur. br.: 532-04-20/1-13-4).

S obzirom na istaknutu važnost Sotina u arheološkim istraživanjima svih razdoblja, terenski pregled bio je usmjeren na dostupne obradive površine zapadno i istočno od Sotina koje su smještene između dunavskog ruba zaravni i ceste Vukovar – Ilok. Način provedbe terenskog pregleda uvjetovan je postojanjem niza dubokih prirodnih usjeka ili surduka koji prostorno dijele promatrano područje na niz mikrocjelina. Zbog toga je prvo poduzet terenski pregled područja između Sotina i Opatovca, dok drugu cjelinu predstavlja područje od zapadnog ruba Sotina do Vučedola. Pregledani su i položaji na Srednjem polju u Sotinu, na kojem se od 2008. godine provode sustavna arheološka iskopavanja, kako bi se provjerilo rasprostiranje i granice groblja daljske grupe iz kasnoga brončanog i starijega željeznog doba. Na kraju su pregledani i položaji istočno od sela Opatovac do surduka Mandalija prema Mohovu. Terenskim pregledom obuhvaćene su katastarske općine Sotin i Opatovac. Pronađena nalazišta fotografirana su tijekom terenskog pregleda, njihove

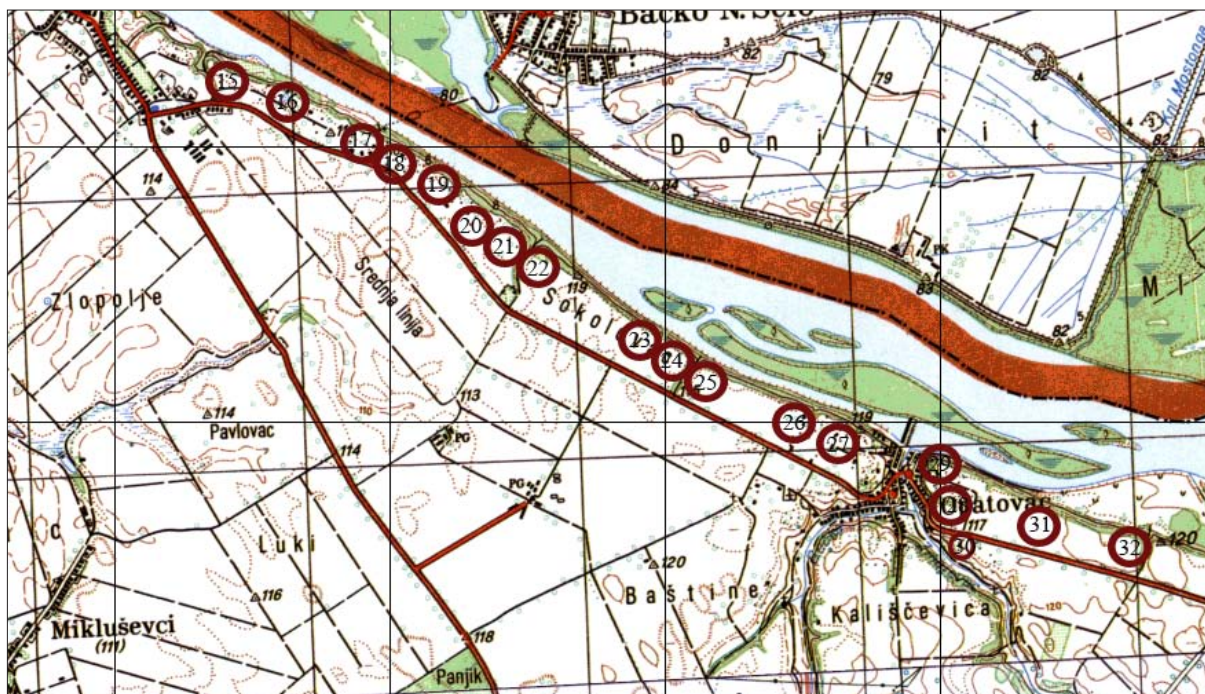
pozicije označene su na zračnoj snimci te su, prema prikupljenim površinskim nalazima, vremenski datirana.

Tijekom terenskog pregleda na površinama dostupnih oranica prikupljeni su ulomci keramike i kućnog lijepa, zatim kameni artefakti, kosti i spaljene kosti.

U terenskom pregledu pronađeni su površinski nalazi iz gotovo svih razdoblja. Osobito su brojni nalazi iz vremena neolitika (starčevačka i sopotska kultura), eneolitika (badenska kultura), brončanog doba (Belegiš I–II kultura), mlađega željeznog doba i srednjeg vijeka. S obzirom na površinske nalaze keramičkih ulomaka i kućnog lijepa, može se pretpostaviti kako je riječ o ostacima naselja. Na pojedinim nalazištima zabilježena je veća koncentracija površinskih nalaza iz različitih razdoblja, što možda pokazuje kako je riječ o višeslojnim naseljima, poput naselja na Srednjem polju u Sotinu.

Terenskim pregledom obuhvaćen je uski pojas uz rub visoke lesne zaravni koji je ispresijecan brojnim surducima. Upravo su uz surduke smještene sva dokumentirana arheološka nalazišta, jer su surduci omogućavali lakši pristup Dunavu. U usporedbi s podacima iz terenskog pregleda poduzetog 2003. godine (Ložnjak Dizdar et al. 2004), zanimljiva je rijetkost nalaza vučedolske i vinkovačke kulture te nalaza iz rimskog vremena, iako su ulomci rimske keramike zabilježeni na nekoliko položaja te možda upućuju na postojanje promatračnica (Balen-Letunić, Radman-Livaja 2008: 422) koje su se nalazile u neposrednoj blizini Cornacuma.

Usmjerenost terenskog pregleda na rubni dio lesne zaravni imalo je za cilj proučavanje udaljenosti između nalazišta iz svakoga pojedinog razdoblja te procjenu veličine nalazišta. Sagledavanje pojedinih nalazišta u širem kontekstu te komunikacija s unutrašnjim prostorom zasigurno će dati drugačiju sliku, poput primjera dosad istraživanih nalazišta u Sotinu.

Sl. 2 Karta nalazišta istočno od Sotina (vidi T. 2 na str. 162)

Fig. 2 A map of sites east of Sotin (see the T. 2 at the page 162)

R. br.	Položaj	Neolitik	Eneolitik	Brončano doba	Željezno doba	Antika	Srednji vijek
1	Sotin Trojstvo	starčevačka kultura, sopotska kultura	kostolačka kultura	Belegiš I–II kultura	latenska kultura	+	+
2	Sotin Jakobovac zapad	sopotska kultura	kostolačka kultura	Belegiš I–II/KBD	latenska kultura	+	
3	Sotin Jakobovac istok 1						+
4	Sotin Jakobovac istok 2		+				
5	Sotin Drugi surduk	sopotska kultura	vučedolska kultura	Belegiš I–II/KBD	latenska kultura		+
6	Sotin Jarkovac zapad			Belegiš I	latenska kultura		+
7	Sotin Jarkovac istok	sopotska kultura			latenska kultura		+
8	Sotin Jaroši			Belegiš I	latenska kultura	rana antika	+
9	Sotin Jaroši zapadni rub sela						+
10	Sotin Kalinski put jugozapadni rub sela				latenska kultura	+	+
11	Sotin Dunavska ulica					+	+
12	Sotin Dunavska ulica – M. Gupca		kostolačka kultura	Belegiš I			+
13	Sotin Srednje polje zapadno od rkt. groblja			daljska grupa			
14	Sotin – Srednje polje/Vašarište		badenska kultura	daljska grupa	daljska grupa	+	rani srednji vijek
15	Sotin – Plandište zapad	starčevačka kultura, sopotska kultura	badenska kultura (?)	Belegiš I–II		+	+ kasni srednji vijek
16	Sotin – Plandište istok	prapovijest +					+ razvijeni i kasni srednji vijek
17	Sotin Zmajevac zapad	starčevačka kultura		Belegiš II			+

T.1

R. br.	Položaj	Neolitik	Eneolitik	Brončano doba	Željezno doba	Antika	Srednji vijek
18	Sotin Zmajevac istok	sopotska kultura	kostolačka kultura u istočnom dijelu	Belegiš I	bosutska kultura, latenska kultura – groblje (?)		+ kasni srednji vijek
19	Sotin Trstenik zapad	sopotska kultura	+		latenska kultura		+
20	Sotin Trstenik	sopotska kultura		Belegiš I–II	latenska kultura	+	+
21	Sotin Trstenik istok	starčevačka kultura, sopotska kultura	badenska kultura, kostolačka kultura	Belegiš II, KBD, bosutska kultura	latenska kultura		+
22	Opatovac Trščanik zapad	starčevačka kultura, sopotska kultura	+	bosutska kultura	latenska kultura	+	+
23	Opatovac Trščanik	sopotska kultura	kostolačka kultura				+
24	Opatovac Trščanik istok		vučedolska kultura	vinkovačka kultura, Belegiš II	bosutska kultura		+
25	Opatovac Sokolovac zapad		+	Belegiš I			
26	Opatovac Sokolovac	sopotska kultura	+				+
27	Opatovac Sokolovac istok	sopotska kultura	kostolačka kultura	bosutska kultura		+	+
28	Opatovac Šanac jug		kostolačka kultura	Belegiš I–I spaljene kosti			
29	Opatovac Šanac sjever	starčevačka kultura, sopotska kultura	+	Belegiš II, KBD	bosutska kultura, latenska kultura		+ rani srednji vijek
30	Opatovac Beljinac	sopotska kultura					
31	Opatovac Šanac kod naftovoda						+
32	Opatovac Šanac istok	starčevačka kultura	kostolačka kultura		bosutska kultura I–II	+	+

T.2

Sl. 3 Položaj Opatovac Tršćanik istok (snimila: D. Ložnjak Dizdar)

Fig. 3 The position of Opatovac Tršćanik east (photo: D. Ložnjak Dizdar)

Literatura:

- Balen-Letunić, D., Radman-Livaja, I. 2008, Izvorište arhivskih podataka: izvadci iz putnih bilježnica Josipa Brunšmida o rimskim nazivima s dunavskog limesa, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, XLI, 417–438.
- Ložnjak Dizdar, D., Dizdar, M., Šiljeg, B. 2004, Rezultati terenskog pregleda područja grada Iloka godine 2003., *Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva*, XXXIV/1, 45–50.
- Majnarić-Pandžić, N. 1973, Kasnolatenski keltski grobovi iz Sotina, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, VI–VII (1972/73), 55–74.
- Dizdar, M., Ložnjak Dizdar, D., Ilkić, M., Leleković, T. 2009, Sotin, terenski pregled 2008., *Annales Instituti Archaeologici*, V, 122–124.
- Ložnjak Dizdar, D., Dizdar, M., Ilkić, M., Hutinec, M. 2010, Sotin, terenski pregled 2009., *Annales Instituti Archaeologici*, VI, 77–79.

Summary

During October and November a field survey was carried out in the wider area of Sotin, in a narrow space between the Danube and the present-day road connecting Vukovar and Ilok. A total of 32 positions documented on that occasion yielded finds from all chronological periods.

Finds from the Neolithic (the Starčevo and Sopot cultures) were particularly abundant, as well as from the Eneolithic (the Baden culture), Bronze Age (Belegiš I-II cultures), Late Iron Age and the Middle Ages. In view of the surface finds of potsherds and daub, we can conclude that these belong to habitation sites. Certain sites yielded a large concentration of surface finds from various periods, which might point to multi-layered settlements, like the one at Srednje polje in Sotin. The aim of the field survey is the creation of the archaeological topography of the Vukovar-Ilok area.